

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN COMUNA BRĂNEȘTI, JUDEȚUL ILFOV

dr. Vasilica Sandu-Cuculea

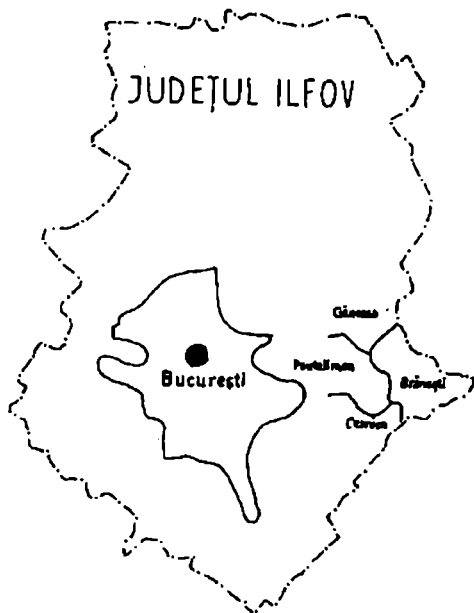

Figura 1. Localizarea comunei Brănești pe harta județului Ilfov

Completarea documentației pentru Planul Urbanistic General al comunei Brănești din județul Ilfov (Fig. 1) a necesitat efectuarea unor cercetări arheologice de suprafață¹, în zonele de extindere a intravilanului, situate în afara localităților, în special pe malul pâraului Pasărea și pe DN 3, spre satul Islaz. În anumite locuri unde s-a putut intra dinspre apă, s-a făcut cercetarea și în teritoriul intravilan existent în anul 1999, însă majoritatea vetrelor satelor actuale, situate atât pe malul Pasării cât și al văilor afluate acesteia au rămas, atunci și acum, necercetate din cauza construcțiilor dar mai ales al gardurilor împrejmuitoare, ridicate de proprietari până la malul apei.

Cercetările arheologice de suprafață din iulie 1999 s-au concretizat în redescoperirea sitului Brănești „La Zgâriata”, în descoperirea a cinci noi perimetre arheologice la care se adaugă cartarea celor două situri cunoscute anterior: Brănești „Ostrov” și Vadu Anei „Autostradă”.

De la aprobarea PUG-ului comunei Brănești, pentru unele case care urmau să se construiască pe situri s-a solicitat la MMB supraveghere arheologică. Rezultatele descoperirilor arheologice făcute în partea sudică a sitului 1 din satul Pasărea, sunt și ele prezentate în acest raport.

Pe malul stâng al pâraului Pasărea, din amonte în aval au fost descoperite în prezent următoarele situri arheologice:

¹ La cercetările arheologice din anul 1999 au mai participat: Bogdan Tănăsescu (B.T.), masterand la Facultatea de Istorie a Universității București și Floriana Drăgan (Fl. D.), referent pe probleme de urbanism la primăria comunei Brănești, jud. Ilfov.

1. Satul Pasărea, punctul „La sud de sat”

Se întinde din partea sudică a satului până în apropierea fostei stații de pompare și a confluenței pârâului Pasărea cu Valea lui Victor, pe o fâșie de teren de circa 700 m lungime și 75-150 m lățime, situată pe panta și platoul malului stâng, înalt al *Văii Pasărea* (Fig. 2)². La data descoperirii³ terenul era exploatat ca arabil, fâneată și viță de vie. Numai pe la mijlocul sitului se construise o casă din lemn.

În partea nordică, către marginea satului Pasărea s-au găsit la suprafața solului fragmente ceramice rare din secolele XVII-XIX. Un zăpis din 6 februarie 1691 menționează „un vad de moară pe apa Pasării, la Flocoși” (denumirea veche a moșiei Pasărea). Satul se dezvoltă odată cu înființarea schitului de călugărițe Pasărea, în anul 1813 și se extinde după împrăștierea foștilor clăcași ai mănăstirii ca urmare a aplicării Legii rurale din august 1864⁴.

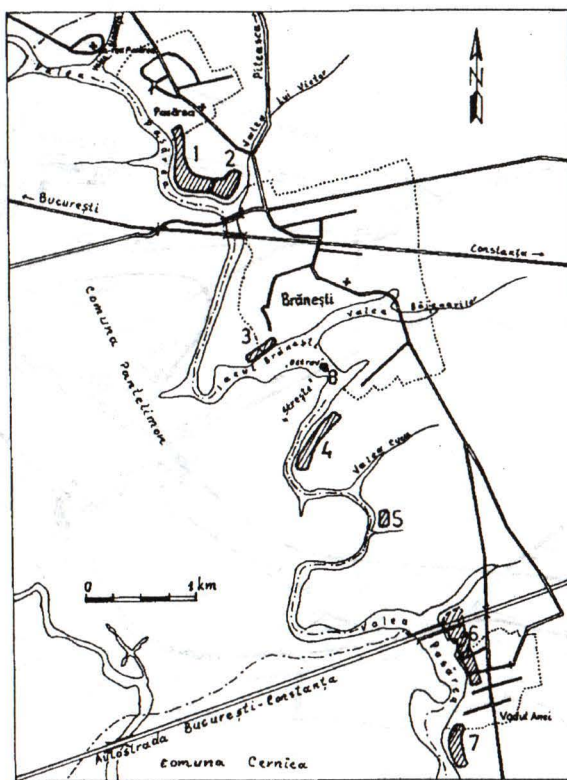

Figura 2. Siturile arheologice de pe teritoriul comunei Brănești, județul Ilfov

² Ilustrația (creion/hârtic; tuș/calc și prelucrare computerizată) a fost executată de Vasilica Sandu-Cuculea.

³ Descoperire și cartare: V.S.-C.), B.T. și Fl.D. la 8 iulie 1999.

⁴ Marius-Ovidiu Sebe, *Brănești. Studiu istoric, etnic și etnografic*, vol. I, București, 1997, p. 29-30.

Majoritatea vestigiilor constând în lipitură de perete arsă la roșu, fragmente ceramice de la vase de producție locală, un fragment din umărul unei amfore bizantine, o bucată de vatră portativă găsită în treimea nordică a sitului și deșeuri de la reducerea minereului de fier, răspândite pe toată suprafața sitului, sunt ale unei așezări din secolul X d. Hr. (cultura Dridu). În preajma casei din lemn, resturile materiale erau mai bogate decât în rest, situație care ne-a făcut să considerăm la data descoperirii, că în acea zonă a fost vatra acestei așezări.

Din jumătatea sudică a sitului au fost recoltate câteva fragmente ceramice din epoca bronzului.

Între anii 2000-2005 în treimea sudică a acestui sit au fost făcute și observații arheologice în profunzime, cu ocazia supravegherii săpării șanțurilor pentru construirea fundațiilor și subsolurilor la șapte case, notate a-g (Fig. 3) precum și a constatărilor făcute în pereții unui șanț pentru gaze, săpat pe latura nordică a străzii Calea București (Fig. 4)⁵.

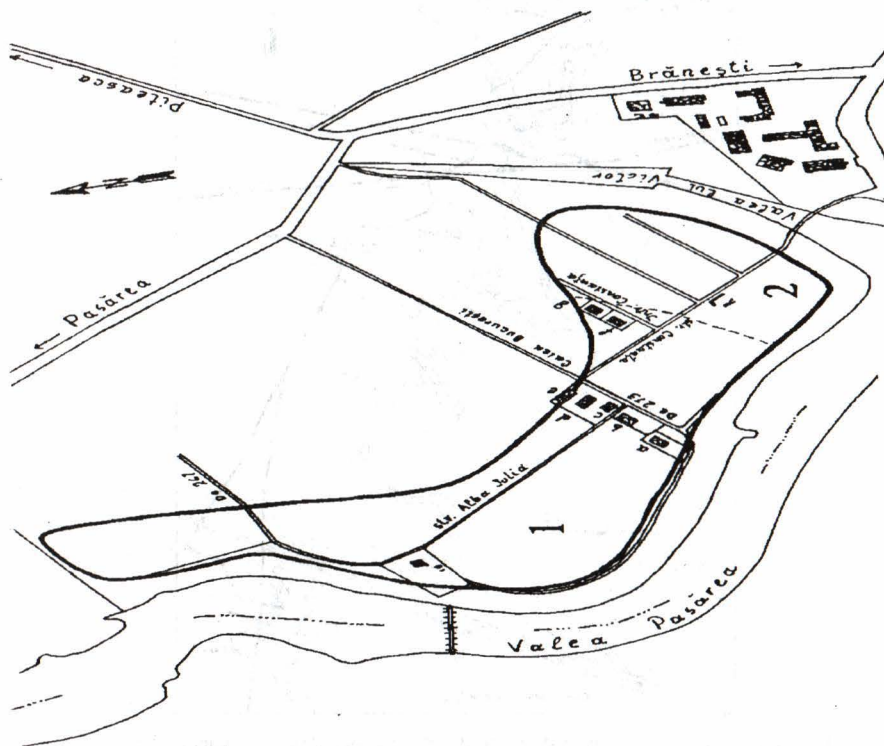

Figura 3. Suprafețele a-g (situl 1 – Pasărea „La sud de sat”) și h (situl 2 – Pasărea „Valea lui Victor”).

⁵ Supravegherea săpăturilor, recuperarea materialelor arheologice și prelucrarea științifică a datelor la suprafețele a-e și la șanțul pentru gaze au fost efectuate de Vasilița Sandu-Cuculea.

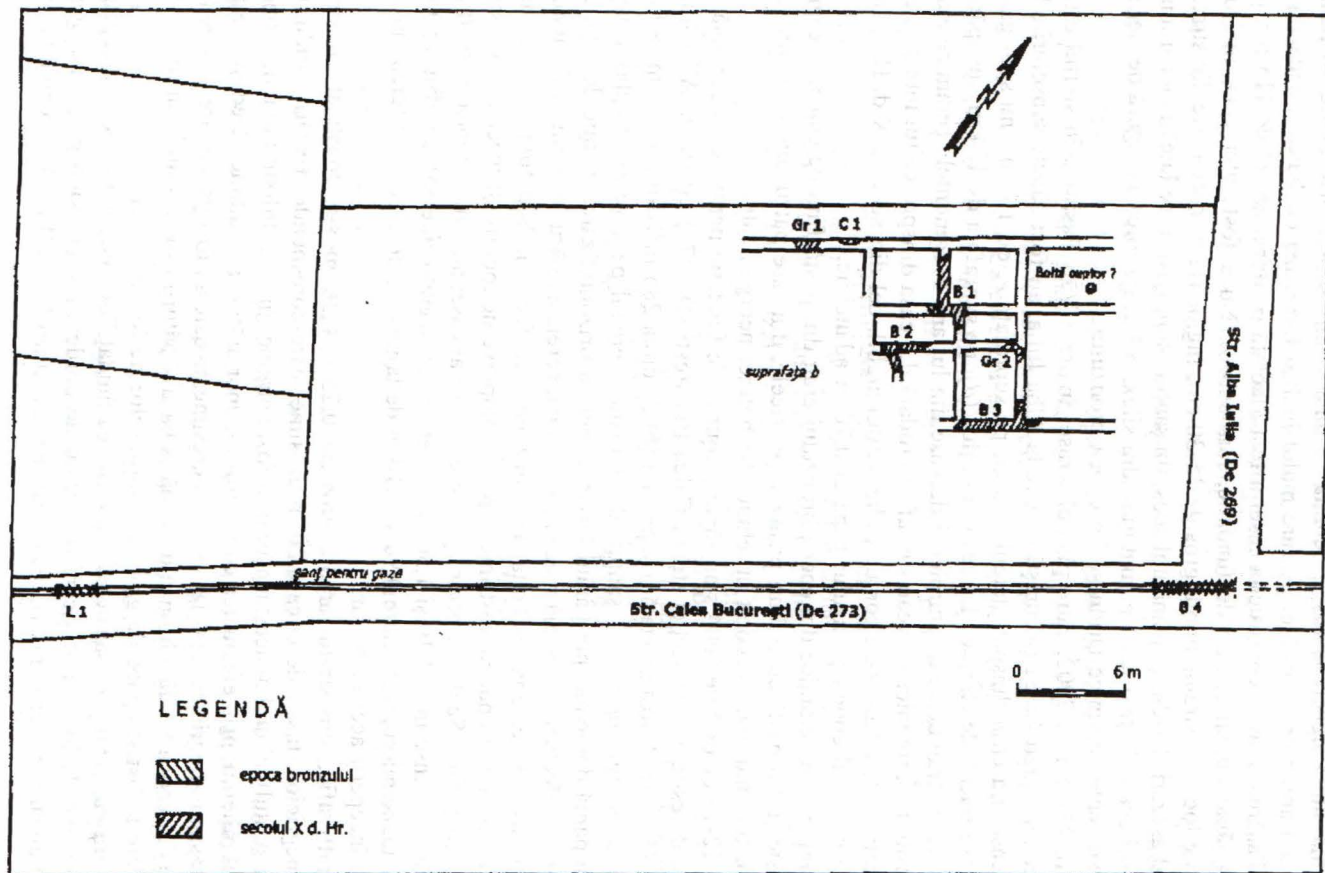

Figura 4. Pasăre „La sud de sat”. Complex de locuire apărute pe suprafața b și pe traseul șanțului pentru gaze

Prima supraveghere a fost efectuată în data de 13 septembrie 2000, pe panta domoală din apropierea muchiei pe care malul înalt o formează cu lunca inundabilă a pârâului Pasărea. Pentru construcția casei a fost afectată o suprafață (*a*) de 115 m², pe care s-au săpat numai șanțuri de fundație, fără subsol. Nu a fost interceptat nici un complex de locuire. Stratul arabil, gros de 25-30 cm, înglobase o mare parte din stratul cultural al așezării Dridu. În pământul scos din șanțuri s-au găsit rare bucăți de cărbuni, chirpici, o bucată dintr-o lamă miniaturală din silex, o bucată mică de zgură de fier și câteva fragmente ceramice Dridu și din epoca bronzului.

Între 23-25 mai 2002, către platoul terasei înalte a Văii Pasărea, în sfertul estic al intersecției străzii Calea București cu strada Alba Iulia, au fost săpate subsolurile la alte trei case. La casa dinspre platoul terasei, pe suprafața *e*, de 197 m² nu s-au găsit decât câteva bucăți de chirpici. La cea din mijloc (*d*), pe suprafața de 124 m² au apărut ceva mai multe fragmente de chirpici și de vase din lut ars. Fragmentele ceramice erau de dimensiuni foarte mici și aveau suprafața erodată. La casa dinspre colțul intersecției, pe suprafața *c*, de 64 m² s-au conturat clar stratul arabil, cel din secolul X d. Hr. până la 0,50 m și cel al epocii bronzului până la 0,70 m adâncime.

Fragmentele ceramice din epoca bronzului erau din pastă fină de culoare neagră sau cenușie și din pastă cu cioburi pisate și pietricele, din care patru sunt de la un vas de dimensiuni mai mari, decorat în tehnica barbotinei neorganizate.

Pe 12-13 octombrie 2004 s-au săpat șanțurile de fundație pentru casa⁶, situată în sfertul nord-vestic al intersecției străzii Calea București (De 273) cu strada Alba Iulia (De 269) (Fig. 3). A fost afectată o suprafață (*b*) de circa 285 m², din care 85 m² a fost cercetată arheologic în cele 11 șanțuri de fundație. Terenul pe care s-a amplasat casa cobora în pantă domoală spre pârâul Pasărea. Pentru orizontalizare, înainte de săparea șanțurilor, s-a efectuat o răzuială mecanică, în urma căreia a apărut o porțiune de arsură care, după aspect semăna cu bolta unei instalații de foc (?). Săpătura s-a executat manual în porțiunile unde au fost interceptate complexe de locuire și mecanic în restul suprafeței șanțurilor. Șanțurile pentru pereții exteriori ai casei au avut lățimea de 0,60 m și adâncimi cuprinse între 1,10 și 1,50 m iar cele pentru pereții interiori au avut 0,50 m lățime și adâncimi cuprinse între 0,90 și 1,10 m de la nivelul de călcare al terenului de dinaintea începerii acestor lucrări.

Stratigrafic, sub stratul arabil, gros de 0,25 – 0,30 m s-a constatat un strat cenușiu-negricios, tasat, de circa 0,20 m grosime, care corespunde așezării Dridu. O parte din stratul cultural al acestei așezări a fost antrenat, în actualul strat arabil, format în ultimul mileniu, prin efectuarea cu tractorul a unor arături mai adânci. Dedesupt este un strat castaniu-negricios, de 0,18 – 0,20 m grosime, în care au fost găsite rare fragmente ceramice din epoca finală a bronzului. Până la baza săpăturii este stratul brun roșcat de pădure care a fost străpuns de gropile complexelor de locuire.

Pe traseul șanțurilor săpate pentru turnarea fundațiilor casei *b* au fost interceptate șase complexe de locuire, din care trei gropi de bordeie (B₁₋₃), două gropi menajere (Gr₁₋₂) și un cuptor menajer (C₁), toate aparținând culturii Dridu (Fig. 4). Trebuie făcută

⁶ proprietar Vlad Enache.

precizarea că cea mai mare parte a umpluturii gropilor acestor complexe de locuire a rămas conservată *in situ* sub casa care s-a construit.

Înainte de 12 octombrie 2004 pe marginea nord-vestică a străzii Calea București a fost săpat, fără autorizație, un șanț pentru îngroparea unei conducte de gaz metan, care nu fusese astupat la data începerii supravegherii săpării șanțurilor pentru fundațiile casei *b*.

Strada Calea București este perpendiculară pe cursul pâ râului Pasărea și acest șanț, chiar dacă a avut numai 0,30 m lățime și 0,90-1,00 m adâncime, a constituit pe lungimea de circa 150 m cât se săpase până la acea dată, un profil stratigrafic transversal, bun pentru estimarea situației arheologice din acea parte a sitului. Cercetarea pereților lui a confirmat lățimea de 130 m a acestui sit, din apropierea malului apei până până la intersecția străzilor Calea București și Constanța precum și stratigrafia observată în profilele săpăturii de la subsolurile caselor (*a-e*). Spre colțul gardului casei (*b*) a apărut un bordei din secolul X d. Hr și către malul Pasării o locuință de suprafață din epoca bronzului (Fig. 4).

În luna martie-aprilie 2005 la supravegherea⁷ făcută în timpul săpării fundațiilor pentru alte două case (*f-g*) situate pe str. Intrarea Constanței, nr. 2 și 4 au apărut între 0,30 și 0,60 m adâncime, în stratul cultural bucăți de lipitură arsă și fragmente ceramice rare din epoca finală a bronzului (Fig. 5/11-13).

În concluzie la supravegherea efectuată pe suprafețele *a*, *c-e* și *f-g* resturi materiale puține din epoca bronzului și din secolul X d. Hr. au fost găsite numai în stratul cultural. Până în prezent complexe de locuire ale așezării din secolul X d. Hr. au apărut numai pe o mică porțiune din suprafața lotului *b* și pe șanțul pentru gaze, deci pe la mijlocul pantei terasei iar din așezarea epocii bronzului numai pe șanțul pentru gaze, în apropierea malului Pasării.

Complexe de locuire

I. Așezarea din epoca bronzului

Din aceasta au fost descoperită până acum numai o locuință care se înscrie în categoria celor de suprafață.

Locuința 1 (L₁) Se află sub carosabilul străzii Calea București, la 11,50 m vest de la colțul sud-vestic al incintei proprietății Vlad Enache, pe terenul în pantă nu departe de muchia malului înalt al pâ râului Pasărea. A fost străpunsă de șanțul de gaze pe 2,12 m lungime. Resturile ei formate dintr-un pământ mai negricios decât cel arabil, în care sunt bucăți mici dar și mari de lipitură de perete, bucăți rare de cărbunede lemn și fragmente de vase din epoca finală a bronzului se află între 0,45 și 0,60 m adâncime de la nivelul de călcare al anului 2004. Vasele au fost modelate toate din pastă amestecată numai cu cioburi pisate, arse majoritatea oxidant și au astăzi o suprafață făinoasă, care se macină permanent. Unele fragmente au fost decorate cu măturica (Fig. 5/10).

⁷ Supravegherea la casele *f-g* a fost făcută de Gh. Mănușu-Adameșteanu, care mi-a pus la dispoziție materialul mobil recoltat, faptă pentru care îi mulțumesc

Pe suprafața *b* au fost găsite în stratul cultural fragmente de castroane decorate cu brâu în relief (Fig. 5/1,6), de la o strachină (Fig. 5/8), o unealtă din silex pe șanțul de utilități (Fig. 5/9), o toartă (Fig. 5/11) al cărui profil este specific fazei V a culturii Tei⁸, găsită pe suprafața *f*.

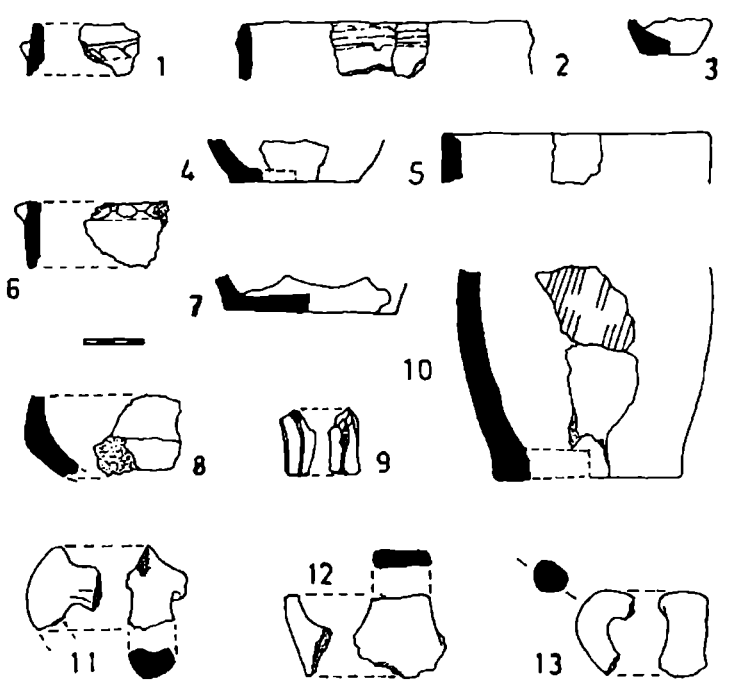

Figura 5. Pasărea „La sud de sat”. Ceramică din epoca bronzului 1–8 de pe suprafața *b*; 9. din profilul șanțului pentru gaze; 10. din L_7 ; 11–13 de pe suprafața *f*.

II. Așezarea din secolul X d. Hr.

Bordeiul 1 (B_1). Groapa a fost interceptată pe 4 m lungime și 2 m lățime (Fig. 4) A avut podeaua neamenajată special, la adâncimea de 1-1,05 m. Pământul de umplură al gropii avea culoarea negricioasă și conținea bucăți mici de nuiiele carbonizate, bucăți de pământ ars la roșu, fragmente ceramice din care unele arse secundar și zgură. În treimea sud-estică a gropii bordeiului pe o suprafață de circa $1,70 \times 1,40$ m era o depunere înaltă de 0,60 m, aruncate parcă intenționat acolo, deasupra podelei (Fig. 6).

Această depunere conținea pământ, mult mai multe bucăți de cărbune de lemn, mici lentile de cenușă, bucăți inoforme de zgură de diferite dimensiuni, care conține la o privire cu ochiul liber o cantitate mai mică sau mai mare de compuși ai fierului și

⁸ Valeriu Leahu *O nouă fază în evoluția culturii Tei: Faza Fundeniei Doamnei*, în CAB, I, 1963, p. 353, Fig. VI și XI/6; Idem, *Cultura Tei*, București, f.a., Fig. 36/3,6.

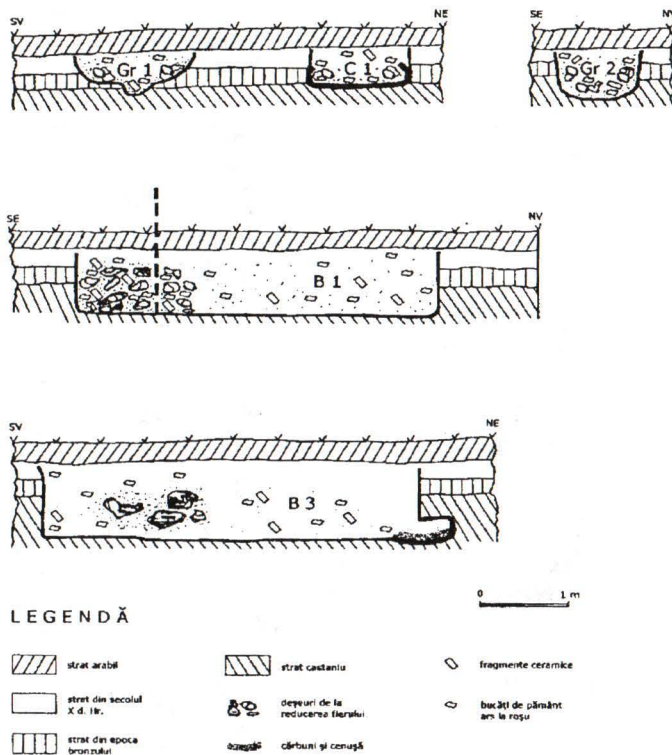

Figura 6. Pasărea „La sud de sat”. Profilele complexelor de locuire din secolul X d. Hr. descoperite pe suprafața b

fragmente de vase din lut ars lucrate la roată din categoriile fină cenușie, cenușie-negricioasă, neagră sau maronie (Fig. 7/11,13-15) adesea lustruită în rețea sau oblic apoi pastă aspră arsă la maroniu, maroniu-negricios sau cenușiu-negricios (Fig. 7/2-10,12,16) decorată cu striuri orizontale, în val, împunsături pe umăr, etc.

Bordeiul 2 (B₂). Groapa lui a fost surprinsă aproximativ pe axul longitudinal al vetrei instalației de foc și împreună cu aceasta avea 2,85 m (Fig. 4). Podeaua, neamenajată special, se afla la 0,85 m adâncime. Pe șanț a fost surprinsă o porțiune de 0,60 m lungime și 0,10 m lățime din peretele ars al vetrei, a cărei margine exterioară se afla la 0,15 m distanță de la peretele locuinței. Era vatră și nu cuptor căci în profil nu s-a observat nici un perete vertical ars la roșu ci numai o suprafață orizontală de arsură. Pământul de umplutură al gropii era amestecat cu chirpici, cărbune, bucăți mici de zgură sau de metal brut și fragmente ceramice de la oale (Fig. 8/4). În pământul de umplutură al acestui bordei resturile arheologice sunt mai rare față decât cele găsite în umplutura B 1.

Bordeiul 3 (B₃). Groapa a fost străpunsă pe 4,50 m lungime (?) de șanțul de fundație al peretelui exterior (Fig. 4) din fața viitoarei case. Podeaua neamenajată se afla

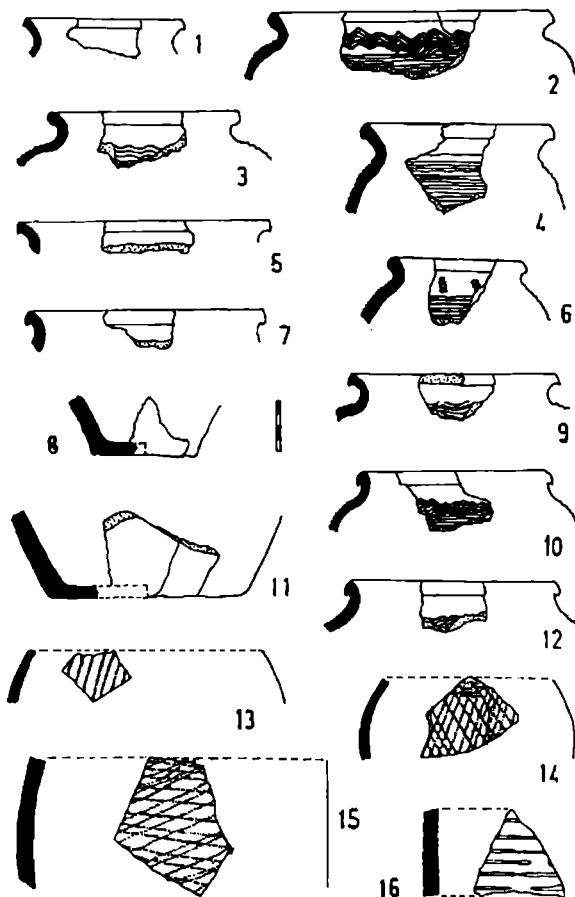

Figura 7. Pasărea „La sud de sat”. Ceramică din umplutura B₁ (secolul X d. Hr.)

la 1,25 m adâncime. Cuptorul, de tipul scobit în perete se afla pe latura nord-estică. Avea 0,27 m înălțime și lungimea vetrei de 0,65 m. Peretele lateral era ars pe 3-5 cm, cel din spate și vatra pe 7 cm grosime și lipsea crusta pietrificată. Pe vatră era un strat gros de 10 cm, din cărbuni de lemn, deasupra căruia până la boltă era pământ negricios amestecat cu cărbuni. Umplutura gropii era formată din pământ negricios amestecat cu bucăți de cărbune, chirpici, zgură de minereu de fier, fragmente ceramice, la diverse adâncimi (Fig. 6). O cantitate mai mare de deșuri de la reducerea minereului de fier, amestecate cu cărbune și cu partea inferioară a unui vas din lut ars (Fig. 8/3) s-a aflat la 2 m în fața cuptorului și 15 cm deasupra podelei. După dispunerea acestora, pe verticală și pe orizontală, putem deduce că ele au fost aruncate în același timp. Aspectul general al umpluturii și răspândirea resturilor materiale arată că groapa aceasta, ca și celelalte, a fost astupată de către chiar locuitorii așezării, cu resturi rezultate de la reducerea minereului de fier dar și menajere.

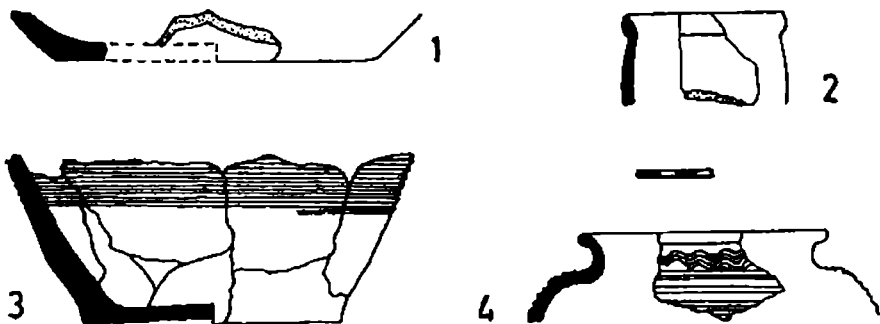

Figura 8. Pasărea „La sud de sat”. Ceramică din secolul X d. Hr.: 1. din B₄; 3. din B₃; 4. din B₂; 2. fragment ceramic de import găsit pe traseul șanțului pentru gaze

Bordeiul 4 (B₄). Groapa lui a apărut în colțul sud-estic al proprietății Vlad Enache, la intersecția străzilor Calea București și Alba Iulia și a fost străpunsă de șanțul pentru gaze (Fig. 4). Șanțul, la data când s-au făcut observațiile nu era săpat în jumătatea estică a străzii Alba Iulia, așa încât groapa pe șanț s-a observat numai pe 4,60 m lungime (?). Podeaua era la 1,25 m adâncime de la nivelul de călcare al străzii Calea București. În pământul de umplură s-au găsit pietre arse în foc, bucăți de lipitură arsă, de cărbuni de lemni și fragmente de vase din lut ars, unele din pastă fină, cenușie, lucrate la roată (Fig. 8/1)

Cuptorul 1 (C₁). A apărut la 1,22 m est de Gr.1, numai în peretele exterior nordic al șanțului de fundație (Fig. 4 și 6). A avut pe șanț 1,08 m diametru (?) și vatra la 0,75 m adâncime. Pereții arși au fost observați în șanț și în profilul acestuia până la 0,18 m înălțime deasupra vetrei. Pe porțiunea săpată nu s-a păstrat bolta. Probabil că din cauza diametrului mare și a timpului scurt de folosire, indicat de grosimea de numai 2 cm a pereților arși la roșu, aceasta s-a prăbușit la scurt timp. Pământul pe vatră era ars pe 3 cm grosime și pietrificat pe 5 mm. În interiorul cuptorului, până la 0,20 m înălțime deasupra vetrei, pământul de umplură conținea bucăți mărunte de pământ ars la roșu amestecate cu cenușă, cărbune, concrețiuni calcaroase și bucăți mici de zgură de fier.

Bolta de cuptor (?). Partea ei superioară, cu diametrul de aproximativ 0,50 m, a apărut la răzuiala cu lama buldozerului care s-a făcut înainte de trasarea șanțurilor de fundație, pentru orizontalizarea terenului care cobora în pantă ușoară spre pâraul Pasărea. După trasare s-a constatat că zona de arsură se afla chiar în mijlocul unei camere (Fig. 4). Resturile presupusului cuptor sau ale unei gropi auxiliare de acces nu au apărut în nici unul din șanțurile din apropiere. Ca atare, acest complex a rămas în întregime conservat *in situ*.

Groapa 1 (Gr₁). A fost străpunsă pe 0,95 m de șanțul de fundație al peretelui exterior din spatele viitoarei case (Fig. 4 și 5). Baza albiată era la 0,65 m adâncime. Pământul de umplură scos din suprafața săpată era amestecat pe o înălțime de 0,17 m

de la bază cu foarte multe bucăți de cărbune de nuiete, un fragment dintr-un lemn carbonizat, bucăți de zgură, de pământ ars la roșu și puține fragmente ceramice, între care unul din pastă fină decorat cu linii lustruite dispuse în rețea.

Groapa 2 (Gr₂). Era rotundă în plan, cu diametrul de 0,90 m, adâncimea de 0,85 m și baza albiată. (Fig. 4 și 5). Pământul de umplutură conține bucăți mici și mai mari de zgură de fier, de pământ ars la roșu, puțin cărbune și cenușă, un fragment de vas din ceramică fină decorat cu striuri orizontale și un fragment de amforă galben-cărămizie.

Toate fragmentele de vase recoltate din această așezare au fost lucrate la roată.

Majoritatea provin de la oale cu gura evazată, buza mult răsfrântă în exterior, gâtul scurt, corpul bombat și fundul plat și au fost lucrate din pastă aspră obținută dintr-un amestec de lut și nisip și mai rar nisip și pietricele care prin ardere a căpătat la exterior culoarea maronie, maronie-negricioasă, cenușie-negricioasă sau negricioasă. La toate miezul este negricios. Culoarea miezului și a exteriorului vaselor indică o ardere mediocră. Cu toate acestea suprafața fragmentelor ceramice este stabilă. Cele mai multe fragmente au ca decor striuri orizontale pe corp și în val pe umăr. Câteva fragmente au numai striuri orizontale atât pe corp cât și pe umăr sau striuri orizontale pe corp și pe umăr impresiuni dispuse în șir oblic, executate cu dinții pieptenului.

Puține fragmente ceramice provin de la oale, unele de dimensiuni mari, făcute din pastă fină de culoare cenușie-negricioasă sau neagră și decorate cu linii dispuse în rețea, realizate prin lustruire.

Nu s-a găsit nici un exemplar cu marcă de olar.

Până la noi descoperiri în acest sit, considerăm că lotul de fragmente ceramice, recoltate din complexele de locuire, majoritatea provenind de la oale, seamănă cel mai bine în privința formei profilelor și a decorului cu cele datate în secolul X d. Hr., descoperite în așezările Dridu de pe teritoriul Bucureștilor și din împrejurimi la: Militari-Câmpul Boja (secolul X)⁹; Străulești-Alba (sfârșitul secolului IX-prima jumătate a secolului X)¹⁰; Străulești-Măicănești (sfârșitul secolului X-prima jumătate a secolului XI)¹¹; Otopeni (secolele IX-X)¹², cu materialul provenit din complexele datate în secolul X de la Dridu¹³, etc.

2. Satul Pasărea, punctul „*Valea lui Victor*”¹⁴

Se găsește pe malul drept al *Văii lui Victor*, la confluența acesteia cu pârâul Pasărea, pe o suprafață de circa 230 × 100 m. Vestigiile se întind pe platoul și panta terasei înalte până la circa 10 m spre malul apei (Fig. 2 și 3).

⁹ Vl. Zirra și Gh. Cazimir, *Unele rezultate ale săpăturilor arheologice de pe Câmpul Boja din cartierul Militari*, în CAB, I, p. 70-71, Fig. 18

¹⁰ Panait I. Panait, *Săpăturile de la Bucureștii Noi 1960. Sectorul Alba*, în CAB, vol. I, 1963, p. 104-125.

¹¹ Panait I. Panait, *Șantierul Băneasa-Străulești. Cercetările din sectorul Măicănești (1964-1966). Așezarea din vremea feudalismului timpuriu*, în București, VI, 1968, p. 64-68.

¹² Valeriu Leahu, *Săpăturile arheologice de la Otopeni (II)*, în București, VII, 1969, p. 8-12, Fig. 3-4.

¹³ Eugenia Zaharia, *Săpăturile de la Dridu*, București, 1967.

În iulie 1999 terenul era exploatat ca pășune, puțin arabil și se ridicaseră deja câteva case iar altele erau în curs de construire. În stadiul acela al cercetării de suprafață și al răspândirii resturilor arheologice în teren, al ponderii materialului hallstattian recoltat s-a crezut că este vorba de un alt perimetru arheologic, diferit de suprafața ocupată de situl Pasărea „*La sud de sar*”¹⁵.

Cu ocazia pregătirii acestui raport, am analizat cu mai multă atenție materialul ceramic cules în anul 1999, de pe suprafața sitului 2 și am constatat că în pachetul respectiv erau și fragmente de vase din epoca finală a bronzului precum și câteva fragmente ceramice Dridu. Această constatare a fost completată de descoperirea unor fragmente ceramice din epoca finală a bronzului, în condiții stratigrafice clare, cu ocazia săpăturilor executate pe suprafețele *a-g* (Fig. 3), din partea sudică a sitului 1. Loturile pe care s-au construit casele *f-g* sunt la marginea marcată în anul 1999 a sitului 2. Deci, în urma observațiilor făcute pe teren s-a ajuns la concluzia că între siturile 1 și 2 nu se mai poate face o delimitare în teren și că de fapt zona periferică a unuia o suprapune pe a celuilalt. Situația de acum ne determină să reconsiderăm interpretarea făcută în anul 1999 și să luăm în considerare, în mod corect, existența unui singur perimetru arheologic¹⁶.

În colțul nord-vestic al unei incinte de proprietate de pe actuala stradă Constanța era la data efectuării cercetării arheologice de suprafață, o porțiune rămasă neastupată, dintr-un șanț (*h*) (Fig. 3) care fusese săpat pentru fundația unui zid împrejmuitor. Șanțul avea lățimea de 0,50 m și adâncimea de 0,80 m. În pereții lui am observat o parte din groapa unei locuințe de tip bordei. Din pământul aruncat pe mal și din pereții șanțului am adunat cea mai mare parte a materialului ceramic prezentat în această lucrare. Pe vizavi erau încă neastupate niște casete de circa 1,50 × 1,50 m care fuseseră săpate pentru amenajarea unor instalații sanitare. Sub stratul arabil, de 0,30 m grosime s-a observat stratul cultural, gros de 0,15-0,20 m precum și părți de gropi menajere sau de bordeie. Pământul de umplură al acestor complexe de locuire conținea bucăți de cărbune de lemn, de lipitură arsă de perete care mai păstra urmele paielor și ale nuielilor cu diverse diametre din împletitura pe care a fost aplicată, fragmente de vatră sau de podea arsă de locuință, bucăți de cărbune, concrețiuni calcaroase, oase de animale și fragmente ceramice care provin de la vase lucrate cu mâna.

Unele, au fost modelate îngrijit dintr-o pastă cu aspect fin care are uneori cioburi pisate (Fig. 9/2, 4-5, 8, 9, 11, 14-15) sau rare granule de nisip și pietricele (Fig. 9/3), și au suprafața exterioară uneori lustruită. La altele pasta conține cioburi pisate și are aspect grosier (Fig- 9/1, 6-7, 10, 12-13, 16-18).

¹⁴ A fost descoperit și cartat de V.S.-C., B.T. și Fl.D. la 8 iulie 1999.

¹⁵ Pe PUG-ul comunei Brănești, au fost marcate ca siturile 1 și 2, și tot așa au fost comunicate la pozițiile 31-32 în *Lista siturilor arheologice din județul Ilfov (neincluse pe lista OPCN-MB/1991 sau descoperite între anii 1992-2004)*, transmisă și înregistrată cu nr. 3421/02.06.2004 la Direcția Muzeu și Monumente Istorice din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor.

¹⁶ Pentru concordanța situației constatate în anul 1999 cu cea a anilor 2002-2005 cele două situri au fost figurate împreună pe plan, dar separate de o linie punctată.

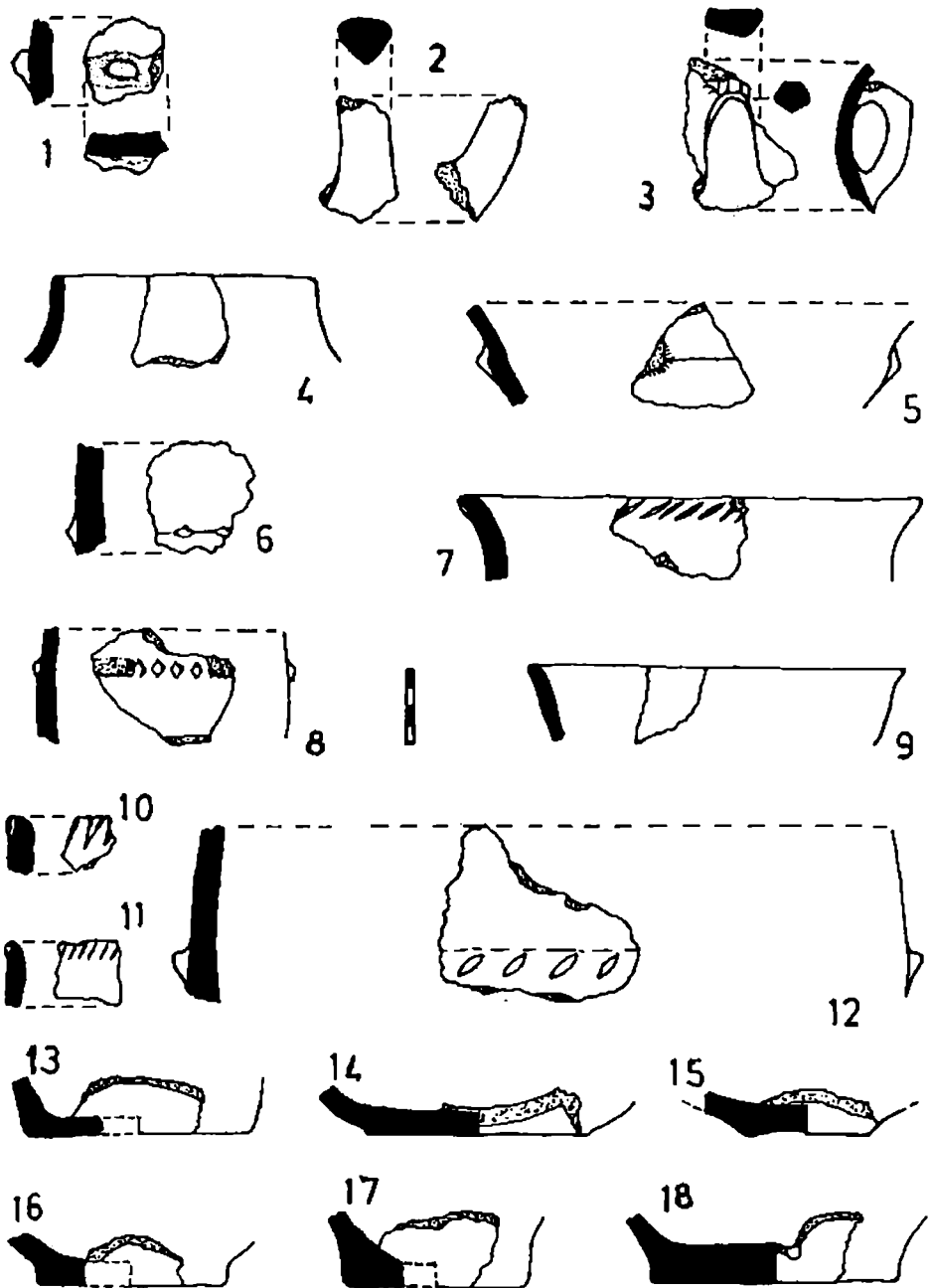

Figura 9. Pasărea „Valea lui Victor”. Ceramică hallstattiană

Fragmentele ceramice cu aspect grosier, care provin de la borcane și vase aproximativ cilindrice, decorate cu creștături oblice pe buză sau cu brâu aplicat pe care se află impresiuni romboidale verticale ori horizontale seamănă cu cele hallstattiene descoperite la Popești, punctul „Novaci”, comuna Mihăilești, județul Giurgiu¹⁷ sau cu cele de la Cârcea, jud. Dolj¹⁸ și Gornea, jud. Caraș-Severin¹⁹, atribuite culturii Basarabi.

Un fragment de strachină evazată (Fig. 9/5), decorată cu mici proeminențe la limita gât-corp, seamănă ca formă și decor, mai mult cu străchinile datate în epoca bronzului, cum ar fi de exemplu cele descoperite în B3/1994 de la Sacu, jud. Caraș-Severin (grupul cultural Balta Sărată)²⁰ și mai puțin cu cele hallstattiene târzii de la Ferigile²¹ sau de la Piatra Frecăței (sec. VI î. Hr.)²².

Piesa care ajută la determinarea vechimii acestei așezări este o toartă care păstrează un fragment din corpul și un altul din buza unei căni lustruite. Toarta este fațetată în partea superioară, unde se îmbină cu peretele căni iar lateral este lățită și teșită (Fig. 9/3). Forma ei în profil și teșitură seamănă cu exemplare găsite la Ferigile, varianta IV C, tipurile α și β , care au partea superioară fațetată sau cilindrică²³. Toarta tipului α de la Ferigile își are prototipul la cămile din cultura Basarabi²⁴.

3. Satul Brănești, punctul „La Șanțuri”²⁵

Este situat pe platoul terasei înalte a malului stâng al pârâului Pasărea, la sud-vest de cartierul Pietrosu. La suprafața solului, exploatat ca arabil sau cu viță de vie, s-au observat resturile unei așezări din secolele IX-XI d. Hr. Fragmente ceramice rare și bucăți mici de pământ ars la roșu se întindeau pe o fâșie de 275 × 60 m de-a lungul malului.

În primăvara anului 2001 cu ocazia construirii unei case au apărut complexe de locuire și a fost efectuată o săpătură de salvare²⁶.

4. Satul Brănești, punctul „La Zgâriata”,

Urmele vechi de locuire se întind pe o fâșie de circa 500 m lungime și 50-100 m lățime, pe latura nord-vestică a platoului unui bot de terasă al malului stâng, înalt al pârâului Pasărea, din marginea cartierului Băjenari, spre sud, până la un stâlp de înaltă

¹⁷ Al. Vulpe, *Sălașul hallstattan de la Novaci*, în *Materiale și cercetări arheologice*, 8, 1962, p. 363, Fig. 4.

¹⁸ Alexandru Vulpe, *Zur Entstehung der geto-dakischen Zivilisation. Die Basarabkultur*, în *Dacia*, N. S., 30, 1986, p. 49-89, Fig. 5/9-13

¹⁹ Idem, în op. cit., Fig. 6.

²⁰ Petru Rogozca, *Cercetările arheologice din anul 1994 de la Sacu (jud. Caraș-Severin)*, în *Cercetări arheologice în aria nord-tracă*, vol. I, p. 189-199, Pl. VI/1 și VII/2.

²¹ Alexandru Vulpe, *Necropola hallstattană de la Ferigile*, București, 1967, Pl. II/15.

²² Emil Moscalu, *Ceramica traco-getică*, București, 1983, p. 386, Pl. LV1/2).

²³ Alexandru Vulpe, *Săpăturile de la Ferigile*, în *Materiale și cercetări arheologice*, 7, 1961, p. 223, Fig. 5/1; Idem, *Necropola hallstattană de la Ferigile*, București, 1967, p. 49-50, Fig. 17/1-3.

²⁴ Ibidem, *Necropola hallstattană...*, p. 50.

²⁵ A fost descoperit de V.S.-C. și F.I.D. la 6 iulie 1999.

²⁶ Săpătura de salvare a fost făcută de Gh. Mănușu-Adameșteanu

tensiune. O parte din teren era exploatat ca arabil, restul fiind acoperit de buruieni din flora spontană și de depozitul de gunoi al localității.

Prima mențiune scrisă despre aceste vestigii a fost făcută la sfârșitul secolului XIX de către C. Alexandrescu care consemna „La sud de satul Brănești, la distanța de 1/2 km în niște râpe s-a găsit, în anul 1890 un borcan de lut ca de 10 decaltri mărime, însă de formă foarte veche...”²⁷.

Pe suprafața indicată mai sus a fost vatra fostului sat Zgâriata, menționat în documentele scrise în a doua jumătate a secolului XVI Acesta s-a risipit pe la anul 1738, în urma ciumei care s-a făcut simțită în București și în împrejurimi, supraviețuitorii mutându-se în Brănești.

Într-o lucrare monografică despre comuna Brănești Marius-Ovidiu Sebe a scris „pe vatra acestui sat au fost găsite o serie de obiecte de lut și fier (vase, vetre de cuptoare, bani, etc.)”²⁸.

Cu ocazia identificării în teren și cartării satului medieval Zgâriata, pe aceeași suprafață au mai fost descoperite²⁹ bucăți de diverse mărimi de lipitură de perete cu urme de paie, arsă la roșu, o unealtă din silex și fragmente ceramice care aparțin unor așezări mai vechi, suprapuse de satul medieval:

Așezare din secolele IX-X. Se întinde pe toată suprafața sitului fiind documentată prin fragmente de oale lucrate la roată, din pastă cu nisip, decorate cu striuri orizontale pe corp și vălurite pe umăr, arse în majoritatea cazurilor maroniu dar și cărămiziu (Fig. 10/2-3, 5-6) și de la oale din categoria fină, cenușie;

Așezare din secolele III-IV d. Hr. de la care s-au găsit ca certe un fund de oală lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă, arsă cenușiu (Fig. 10/7) și un fund de castron din pastă fină, cenușie (Fig. 10/8).

Așezare din epoca Latène geto-dacică (secolele II-I î. Hr.), documentată prin fragmente lucrate cu mâna din pastă cu cioburi pisate, decorate cu brâu alveolat, în tehnica barbotinei neorganizată sau cu butoni cilindrici ori dreptunghiulari (Fig. 10/4). Ceramica lucrată la roată este fină, arsă cenușiu și provine de la un vas de provizii decorat cu linii incizate în val (Fig. 10/1), o fructieră și o cană. S-au găsit și câteva fragmente de amfore: primul este de la o toartă dublă, lucrată din pastă cu nisip maroniu și negricios, arsă cărămiziu; al doilea este un umbo din pastă fină, cu exteriorul maroniu și miezul cenușiu; al treilea din pastă cu mai puțin nisip, arsă galben-cărămiziu provenea din corpul amforei; al patrulea din pastă fină, arsă cărămiziu era din corpul vasului.

5. Satul Brănești, punctul „Pădurea Brănești”³⁰.

Este situat la circa 400 m sud de marginea septentrională a pădurii Brănești, imediat la nord de confluența unei vâlcele de eroziune cu Pasărea. Ocupă o suprafață

²⁷ Constantin Alexandrescu, *Dicționarul geografic al județului Ilfov*, București, 1982.

²⁸ Marius-Ovidiu Sebe, *Brănești. Studiu istoric, etnic și etnografic*, vol. I, București, 1997, p. 18, 21-23.

²⁹ V.S.-C. și Fl.D. la 6 iulie 1999.

³⁰ A fost descoperit de V. S.-C. și Fl. D. la 6 iulie 1999.

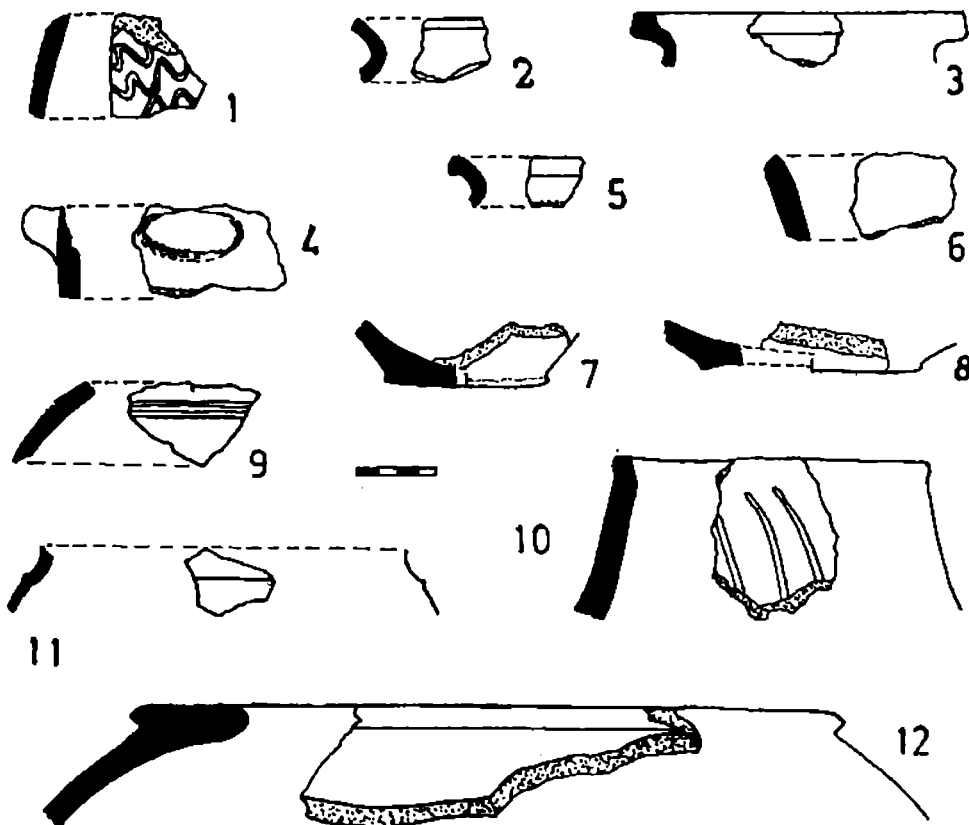

Figura 10. Ceramică 1–8 din situl Brâncști „Zgâriata” (1,2 epoca geto-dacică; 7–8 secolele III–IV d. Hr.; 2–3, 5–6, secolele IX–X); 9–12. din situl Vadu Anei „La sud-vest de sat” (10. epoca geto-dacică (secolele II–I î.Hr.); 9, 11–12 secolul IV d. Hr.)

de aproximativ 200×60 m, pe panta cu înclinație medie a terasei înalte malului stâng al pârauului Pasărea. Resturile arheologice constând în bucăți de pământ ars la roșu și de vase lucrate cu mâna, cu suprafața erodată datează din epoca bronzului și din secolele III–IV d. Hr.

6. Satul Vadul Anei, punctul „Autostradă”³¹.

Din situl Vadul Anei „Autostradă” se păstrează astăzi o fâșie de circa 650 m lungime care se întinde de la sud de autostrada București–Constanța până în jumătatea nord-vestică a satului.

³¹ Descoperitori: Paul Damian, Eugen S. Teodor, Anca Păunescu, Dana Mihai și Rodica Medinceanu în anul 1991; Cartarc V. S.-C., B. T. și Fl. D. la 29 iunie 1999; Arc codul IF-I-s-B-15249, IF-I-m-B-15249.01-04, publicat în M.O. al României, nr. 646 bis/16.07.2004.

Partea lui nordică, până la valea afluentă dinspre pădurea Brănești a fost distrusă în anii 1991-1993 de lucrările de construire a tronsonului București-Fundulea. Pe suprafața acestui sit, proiectantul (IPTANA), fără a cere acordul de principiu al Ministerului Culturii și Cultelor, a stabilit o „groapă de împrumut”, de unde, în vara anului 1991 constructorul (ROMSTRADE) a început să excaveze pământul necesar lucrărilor de înălțare a tronsonului de autostradă București-Fundulea. La sosirea arheologilor de la Muzeul Național de Istorie a României la fața locului, lucrările de excavație se desfășurau intens și fusese deja distrusă o suprafață de circa 6000 m² din sit, despre care se crede că a conținut cele mai bogate și valoroase vestigii arheologice, judecând după abundența acestora în secțiunile săpate în imediata apropiere a malurilor acestei „gropi de împrumut”. Din vara anului 1991 până în iulie 1993 un colectiv de la MNIR din care a făcut parte Paul Damian, Eugen S. Teodor, Anca Păunescu, Dana Mihai și Rodica Medinceanu au efectuat săpături arheologice de salvare pe 4156 m², suprafață care reprezintă 7% din suprafața de 60.000 m² afectată de lucrări, însemnând partea din sit care se întinde de la valea largă din sudul autostrăzii până la valea vecină pădurii Brănești³².

Cercetarea de suprafață din iulie 1999 a urmărit cartarea pe proiectul P.U.G. al comunei Brănești a părții rămase nedistruse din acest sit în vederea protejării ei în viitor și recoltarea de materiale arheologice ajunse la suprafața solului.

³² Principalele descoperiri sunt:

Complexe de locuire din așezările epocii neolitice, bronzului și Hallstatt-ului final;

O așezare geto-dacică cu două nivele de locuire (secolele IV-III și II-I î. Hr.) se întinde la sud de autostradă. Din aceasta au fost cercetate 12 locuințe (7 de suprafață și 5 bordeie) și 21 de gropi de diferite forme și dimensiuni cu destinație menajeră sau rituală (ex. Gr 6 în care erau depuși patru câini). Dintre locuințe se remarcă „locuința-atelier” unde au fost descoperite 6 crucete tronconice din lut. Locuințele de suprafață aveau vetre de formă ovală sau rotundă, iar în două dintre bordeie s-au descoperit cuptoare în pământ cruțat, rotunde sau în formă de potcoavă. Materialul arheologic găsit constă în ceramică, unelte de lut (fusaiole, gretuți pentru plasa de pescuit) și de os, fragmente de cuțite din fier, un vârf de săgeată tot din fier, două fibule, o spatulă și o brătară, toate din bronz, precum și un tezaur monetar din argint compus din 149 tetradrahme thasicne.

O așezare din secolul III d. Hr. din care s-a descoperit o locuință de suprafață, trei monede – una de la Traianus Decius (249-251) și două de la Claudius II Gothicus (268-270) precum și o fibulă de bronz cu resort bilateral dublu;

O așezare din primul sfert al secolului VII d. Hr. din care au fost cercetate patru locuințe. Acestea erau situate de-a lungul malului Pasării, pe o fâșie de 50 lățime și 200 m lungime, dar nu mai aproape de 50 m de la marginea terasici;

O așezare din ultimul sfert al secolului X până la jumătatea secolului XI, care a fost urmărită prin săpătură pe o lungime de 300 m și prin periegeze pe încă 500 m (până în marginea satului Vadu Ancii), estimându-se că ar fi avut o suprafață totală de circa 3 hectare din care pe 1,2 hectare au fost decoperite și cercetate șapte locuințe, două cuptoare de pâine, un cuptor de redus minereul de fier, cinci gropi menajere și de deșeu metalice;

O așezare cu necropolă cu 446 morminte aparținând epocii medievale (secolele XVI-XVII).

Bibliografie: Paul Damian, Silviu Teodor, Dana Mihai, Rodica Medinceanu, *Brănești-Vadu Anei, Sectorul Agricol Ilfov* în *Cronica cercetărilor arheologice, Satu Marc, 1994*, p. 8, nr. 15; Eugen S. Teodor, *Așezări din evul mediu timpuriu la Vadu Anei-Brănești*, în *Cercetări arheologice, MNIR, XI, partea I, 1998-2000*, p. 125-170; Marin Șeclăman, *Analiza cristalografică. Zguri arheologice-Vadu Anei*, în loc. cit., p. 171-173; George Trohani, *Obiecte din lut ars și piatră, precum și vase ceramice descoperite în așezarea getică de la Vadu Anei, comuna Brănești (jud. Ilfov)*, în loc. cit., vol. XI, partea a 2-a, p. 371-405; Anca Păunescu, *Necropola medievală de la Vadu Anei*, în *Cercetări arheologice, MNIR, XII*, (în curs de apariție).

Coroborând observațiile directe făcute pe teren în anul 1999 cu harta la Sc. 1: 25000 executată în anii 1960-1961 și cu cea la scara 1: 5000 executată în anul 1970, pe care este reprezentat grafic microrelieful zonei, suprafața sitului avea în jumătatea nordică, înainte de începerea lucrărilor de construcție a autostrăzii, spre confluența pârâului Pasărea cu valea afluentă vecină pădurii Brănești, aspectul unui bot de terasă cu poziție dominantă și pante abrupte spre cele două văi și cu pante mai domoale, la sud, spre o foarte largă vale de eroziune, a cărei gură are o deschidere de-a lungul malului Pasării de circa 300 m. Pe malurile joase ale acestei văi materialele arheologice mobile apar numai acolo unde terenul începe să urce, adică de pe la circa 75 m distanță de la fâșia acoperită cu pășune, inundabilă în anii cu precipitații bogate, până la aproximativ 150 m, în susul ei. Malul sudic al văii are pantele mai abrupte în apropierea confluenței cu Pasărea, care, are în această porțiune maluri înalte și abrupte. În marginea sudică a sitului, de o parte și de alta a uliței *Războieni*, care duce la biserica satului Vadul Anei, urmele de locuire sunt răspândite pe pantă și pe platoul terasei, pe 30-50 m lățime.

Din botul de terasă se mai păstrează astăzi nedistrusă peisagistic o mică porțiune situată la sud de ampriza autostrăzii.

Pe suprafața rămasă s-au găsit câteva fragmente ceramice din epoca bronzului și ceva mai multe cele din epoca geto-dacică (secolele II-I î. Hr.), secolele III-IV, VI-VII, X-XI d. Hr. Și din epoca medievală. Urmele așezării Dridu sunt mai numeroase pe malurile vâlcele de eroziune, printre fragmentele de vase culese se adaugă și unul din pastă caolinoidă, alburie.

Prima atestare a unui sat medieval *Crăsani* care a ființat pe malul drept al Pasării, vizavi de actualul sat Vadul Anei, s-a păstrat într-un hrisov al lui Mihnea Vodă din anul 1590. Din motive necunoscute el se mută pe malul stâng al Pasării, acolo unde îl menționează un document dat la București în 14 ianuarie 1625³³. Vatra fostului sat *Crăsani* împreună cu cimitirul au fost identificate și cercetate la nord-vest de actualul sat Vadul Anei până la valea de la nord de autostrada București-Constanța³⁴. Satul Vadul Anei a fost înființat în anul 1878 pe moșia statului Vadul Anei. Moșia aceasta cunoscută sub denumirea de moșia *Crăsanilor* aparținuse mănăstirii Radu Vodă, înainte de secularizarea din 11 decembrie 1863³⁵. Apartenența mănăstirească a moșiei s-a transmis în conștiința populară, locuitorii vârstnici din Vadul Anei numesc și astăzi zona „*Călugărul*”³⁶.

7. Satul Vadul Anei, punctul „*La sud-vest de sat*”³⁷.

Se întinde pe o fâșie de teren de circa 450 m lungime și 50-75 m lățime, situată pe panta medie a terasei de pe malul stâng, înalt al pârâului Pasărea, la sud-vest de vatra

³³ Marius-Ovidiu Sebc, în *op. cit.*, p. 19.

³⁴ Anca Păunescu, *Necropola medievală de la Vadul Anei*, în Cercetări arheologice, MNIR, XII, (în curs de apariție).

³⁵ Marius-Ovidiu Sebc, în *op. cit.*, p. 33.

³⁶ Eugen S. Teodor, *Așezări din evul mediu timpuriu la Vadul Anei-Brănești*, în Cercetări arheologice, MNIR, XI, partea I, 1998-2000, p. 126.

³⁷ A fost descoperit de: V.S.-C., B.T. și Fl.D. la 26 iunie 1999.

veche a satului Vadul Anii, care a fost demolat în anul 1987 și reconstruit treptat după anul 1989. La data descoperirii terenul era exploatat ca arabil. În marginea nordică fuseseră reconstruite câteva din casele demolate.

Prezența resturilor de locuire este semnalată la suprafața solului de bucăți de diverse mărimi de chirpici și de fragmente ceramice, care atestă că pe acest teritoriu au ființat așezări în mai multe etape:

Așezare geto-dacică (secolele II-I î. Hr.), documentată prin fragmente de borcane lucrate cu mâna (Fig. 10/10).

Așezare din secolul IV d. Hr. din care avem fragmente ceramice lucrate la roată din pastă fină, arsă cenușiu de la căni, castroane (Fig. 10/11) și din pastă zgrunțuroasă, cenușie de la castroane cu fundul inelar, oale cu fundul plat (Fig. 10/9) și de la un vas de provizii cu buza lată orizontală (Fig. 10/12). S-au găsit și fragmente de amforă din pastă aspră, galben-cărămizie.

Așezare din secolul X d. Hr. de la care au fost recoltate fragmente ceramice lucrate la roată, din categoriile fină și aspră, cu buze care parcă se preling în exterior și cu decor caracteristic.

8. Satul Brănești, punctul „Ostrov”³⁸.

Pe 100 × 50 m³⁹ din suprafața unui ostrov, situat în mijlocul luncii pârâului Pasărea se află resturile unei așezări neolitice, menționată prima dată în literatura de specialitate de arheologul Eugen Comșa⁴⁰. Ostrovul se învecina pe malul drept al pârâului Pasărea cu un bot de terasă numit *La Strește*, folosit până nu demult de localnici pentru scăldat iar pe malul stâng cu actualul cartier Băjenari al satului Brănești. În anul 1967 când au fost făcute săpături de către elevii Școlii Generale din Brănești conduși de profesorul Dragoș Gherman, partea centrală a ostrovului era deja acoperită de apă. În anii '80 ai secolului XX, datorită amenajării crescătoriilor de pește pe pârâul Pasărea prin inundarea luncii, nivelul apei a crescut și ostrovul pe care erau vestigiile neolitice a fost acoperit de apă. Partea superioară a sitului, devenit sit subacvatic, se află în verile secetoase la circa 0,50 m adâncime sub luciul lacului Brănești.

Materialele arheologice recoltate în timpul săpăturilor școlare⁴¹ și ocazional, mai ales de către copii ajunși la scăldat, au ajuns la diverse persoane, multora dintre ele pierzându-li-se urma.

³⁸ Cartare: V.S.-C.; Cod: IF-I-m-B-15155, publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 646 bis din 16 iulie 2004.

³⁹ Informație de la dr. geolog. Florentin Stoiciu din Brănești, Ilfov

⁴⁰ Eugen Comșa, *Date cu privire la evoluția culturilor neolitice de pe teritoriul județului Ilfov*, în Ilfov. Fișe de Istorie, București, 1978, p. 16.

⁴¹ Marius-Ovidiu Sebe, *Urme preistorice în orizontul comunei*, în Brănești, vol. I, p. 17-18; Florentin Stoiciu și I. Drăghici, *Ceramica de tip Gumelnița din punctul Ostrov-Brănești*, în Istorie, geografic, etnografic locală. Brănești '99, București, 2000, p. 23.

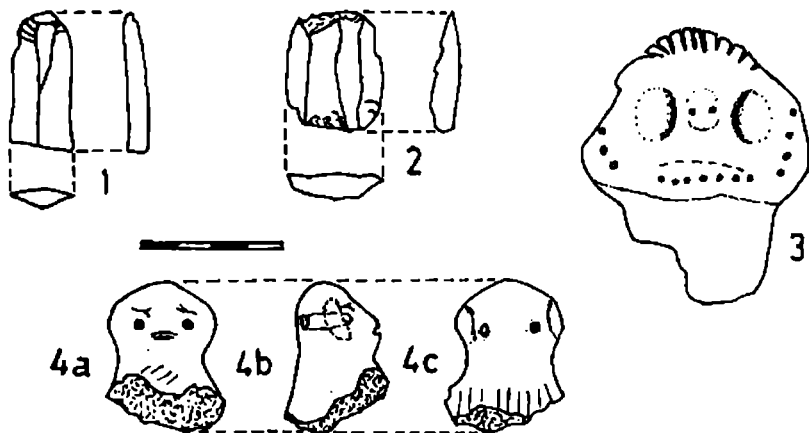

Figura 11. Brănești „Ostrov”: 1-2. unelte din silex; 3. cap de statuță antropomorfă (față); 4. cap de statuță antropomorfă (4a. față, 4b profil dreapta, 4c spate), epoca neolitică, cultura Gumelnița

Piesele prezentate în această lucrare au fost selectate dintr-un mic lot păstrat în colțul muzeal de la sediul Asociației Culturale Bulgare *Sedeanka* din Brănești⁴². Ele datează locuirea de pe „*Ostrov*” în epoca neolitică, cultura Gumelnița, care s-a dezvoltat între anii 3800-3300 î. Hr. Menționăm uneltele din silex maroniu (Fig. 11/1-2) și o greutate din lut (Fig. 13/3). Aceasta a fost modelată foarte îngrijit dintr-o pastă bine frământată și arsă la cărămiziu. La bază are patru impresiuni făcute probabil cu unul din degetele mâinilor. De la orificiul perforat oblic a fost modelat în pasta crudă un șanțuleț în care să se fixeze sfoara atunci când piesa era suspendată la războiul de țesut vertical, pentru întinderea firelor de urzeală. Pe una din fețe se mai păstrează urme de pictură cu substanță roșie.

Majoritatea materialului aflat în stare fragmentară provine de la vase modelate din lut. La privirea „cu ochiul liber” s-a observat că pasta a fost obținută din lut amestecat la cele mai multe dintre ele cu degresați formați din rare cioburi pisate și/sau nisip cu bobul mijlociu. Prin ardere ele au căpătat culoarea roșie, cenușie sau neagră.

Compoziția tipurilor de pastă ale ceramicii din situl Brănești „*Ostrov*” din punct de vedere al arderii, a fost analizată chimic, prin difracție cu raze X și prin microscopie optică în lumină polarizată în laboratoarele de la INMR⁴³.

⁴² Mulțumesc pe această cale doamnei Elena C. Popescu, președintă a Asociației Culturale *Sedeanka* din Brănești, pentru împrumutul acordat, doamnei Floriana Drăgan de la primăria Brănești și domnului dr. Florin Stoiciu, participant ca elev la săpăturile din anul 1967, care mi-au intermediat împrumutul temporar al acestor piese pentru cercetare și publicare.

⁴³ Florentin Stoiciu și I. Drăghici, *Ceramica de tip Gumelnița din punctul Ostrov-Brănești*, în *Istoric, geografie, etnografie locală. Brănești '99*, București, 2000, p. 21-30; Florentin Stoiciu, *Analiza chimică și analiza de fază a ceramicii gumelnițene din punctul „Ostrov”-Brănești, jud. Ilfov*, în volumul de față.

Printre formele de recipiente aflate în lotul studiat se numără:

– un fragment cenușiu dintr-un capac de vas cu suprafața bine lustruită și mânerul lipsă (Fig. 13/11);

– un fragment dintr-un vas-afumătoare (Fig. 13/5)⁴⁴;

– fragmente de străchini cu suprafața lustruită (Fig. 12/1) sau decorate cu incizii rezultate din modelarea cu mâna (Fig. 12/4), linii incizate oblice (Fig. 12/3), vârci și impresiuni făcute cu un bețișor pe linia bitronconicității (Fig. 12/2) care seamănă în privința amplasării impresiunilor cu un vas bitronconic descoperit la Gumelnița⁴⁵ și cu o strachină care are creștături pe linia bitronconicității găsite la Tangăru, în stratul Gumelnița II a⁴⁶;

– un fragment dintr-un bol de mari dimensiuni decorat în partea superioară a corpului cu caneluri horizontale (Fig. 12/7) care seamănă cu exemplare găsite în nivelul inferior gumelnițean de la Căscioarele⁴⁷ și cu vase de dimensiuni mari având partea superioară cilindrică, decorată cu caneluri sau vârci și partea inferioară tronconică, fundul plat și exteriorul lustruit, găsite în locuința 2 de la Tangăru datată în subfaza I b a culturii Gumelnița⁴⁸;

– vase cu corpul puternic arcuit în partea superioară, decorate cu vârci oblice (Fig. 12/5-6) care seamănă cu cele de la Căscioarele⁴⁹ și se datează în cultura Gumelnița, subfazele I b și II a;

– fragmente de vase decorate cu impresiuni rotunde făcute pe un brâu adăugat (Fig. 13/10) asemănătoare cu exemplare descoperite la Gumelnița⁵⁰;

– fragmente de vase decorate cu butoni și registre netede alternate cu registre cu linii incizate (Fig. 12/8-9) care datează din subfaza II a a culturii Gumelnița⁵¹.

În locuirea de pe „Ostrov” au fost descoperite și fragmente de statuete antropomorfe din lut ars. Din acestea numai două capete au ajuns la cunoștința noastră. Detaliile anatomice sunt redată schematizat, după un canon comun plasticii gumelnițene, cu simboluri care astăzi sunt greu de descifrat și de interpretat. Comparativ cu exemplare găsite în alte așezări gumelnițene, cele de la Brănești „Ostrov” se remarcă prin calitatea superioară a modelajului în redarea detaliilor anatomice.

Cap de la o statueta antropomorfă din lut ars (Fig. 11/3)⁵². Nările sunt marcate cu două orificii, gura cu șapte orificii și un șir orizontal din șase linii punctate. Lobii

⁴⁴ Marin Nica, Cristian Schuster, Traian Zorzoliu, *Cercetările arheologice în tell-ul gumelnițeano-sălcudean de la Drăgănești-Olt, punctul „Corboaică” – campaniile din anii 1993-1994 în Cercetări arheologice în aria nord-tracă*, vol. I, București, 1995, p.32, Fig. 9/4.

⁴⁵ Vladimir Dumitrescu, *Les fouilles de Gumelnița*, în *Dacia*, II, 1925, p. 64, Fig. 33/12.

⁴⁶ D. Berciu, *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, București, 1961, p. 463, Fig. 239/6.

⁴⁷ Gh. Ștefan, *Les fouilles de Căscioarele*, în *Dacia*, II, 1925, p. 160, Fig. 19.

⁴⁸ D. Berciu, în *op. cit.*, p. 428, Fig. 205/1, 3-4 și p. 429, Fig. 206.

⁴⁹ Gh. Ștefan, *Les fouilles de Căscioarele*, în *Dacia*, II, 1925, p. 169-170, Fig. 30/2

⁵⁰ Vladimir Dumitrescu, *Fouilles de Gumelnița*, în *Dacia*, II, 1925, p. 66-67, Fig. 35/1,7

⁵¹ D. Berciu, *Contribuții...*, p. 468, Fig. 242/1

⁵² În prezent piesa s-a rătăcit. Desenul a fost executat după o fotografie color, cu care a fost ilustrată coperta lucrării *Istorie, geografie, etnografie locală. Brănești '99*, București, 2000, 71 p, claborată de Asociația culturală Bulgară „Sedeanka” – Brănești; O fotografie alb-negru a piesei a fost inclusă de dr. Florentin Stoiciu în articolul, *Analiza chimică și analiza de fază a ceramicii gumelnițene din punctul „Ostrov”-Brănești, jud. Ilfov*, Figura 1, în volumul de față.

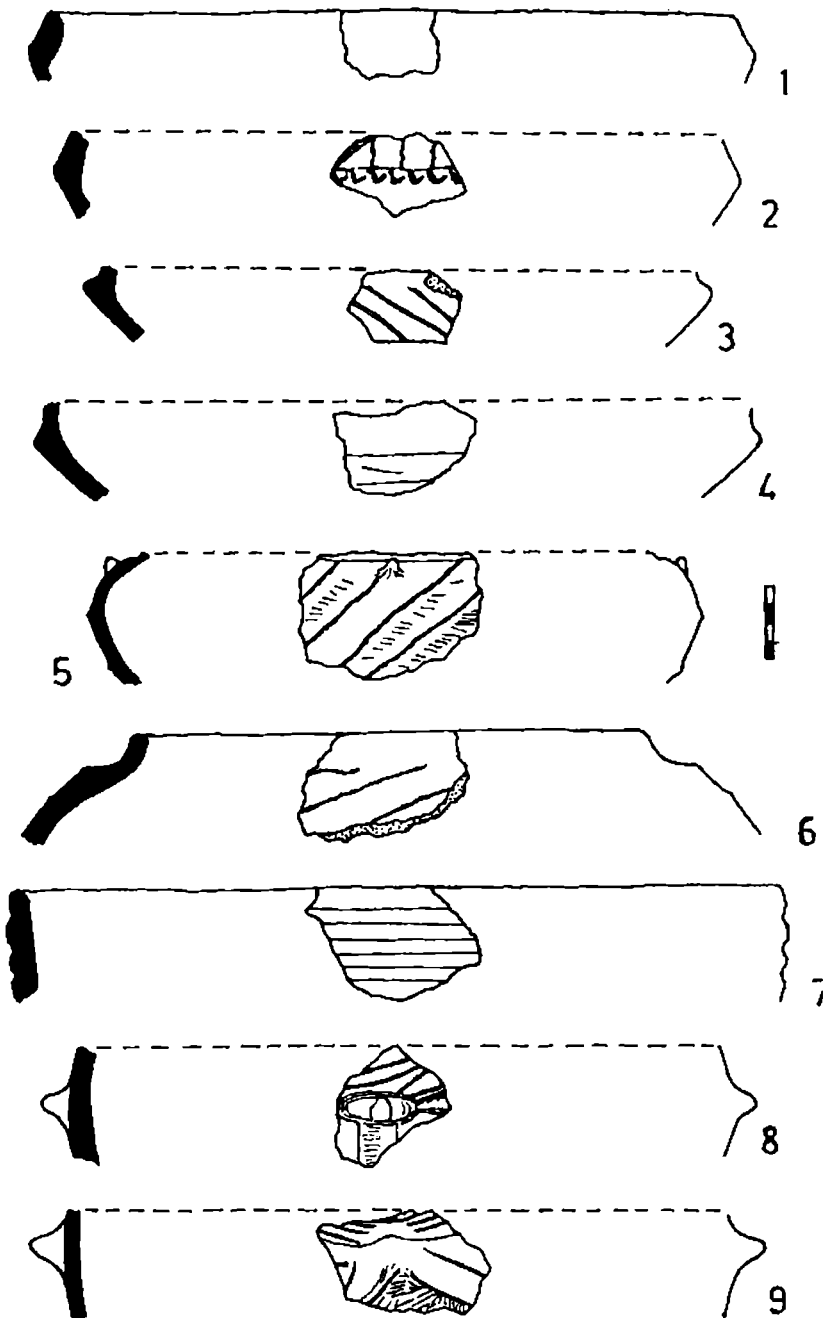

Figura 12. Brănești „Ostrov”. Ceramică neolitică, cultura Gumelnița

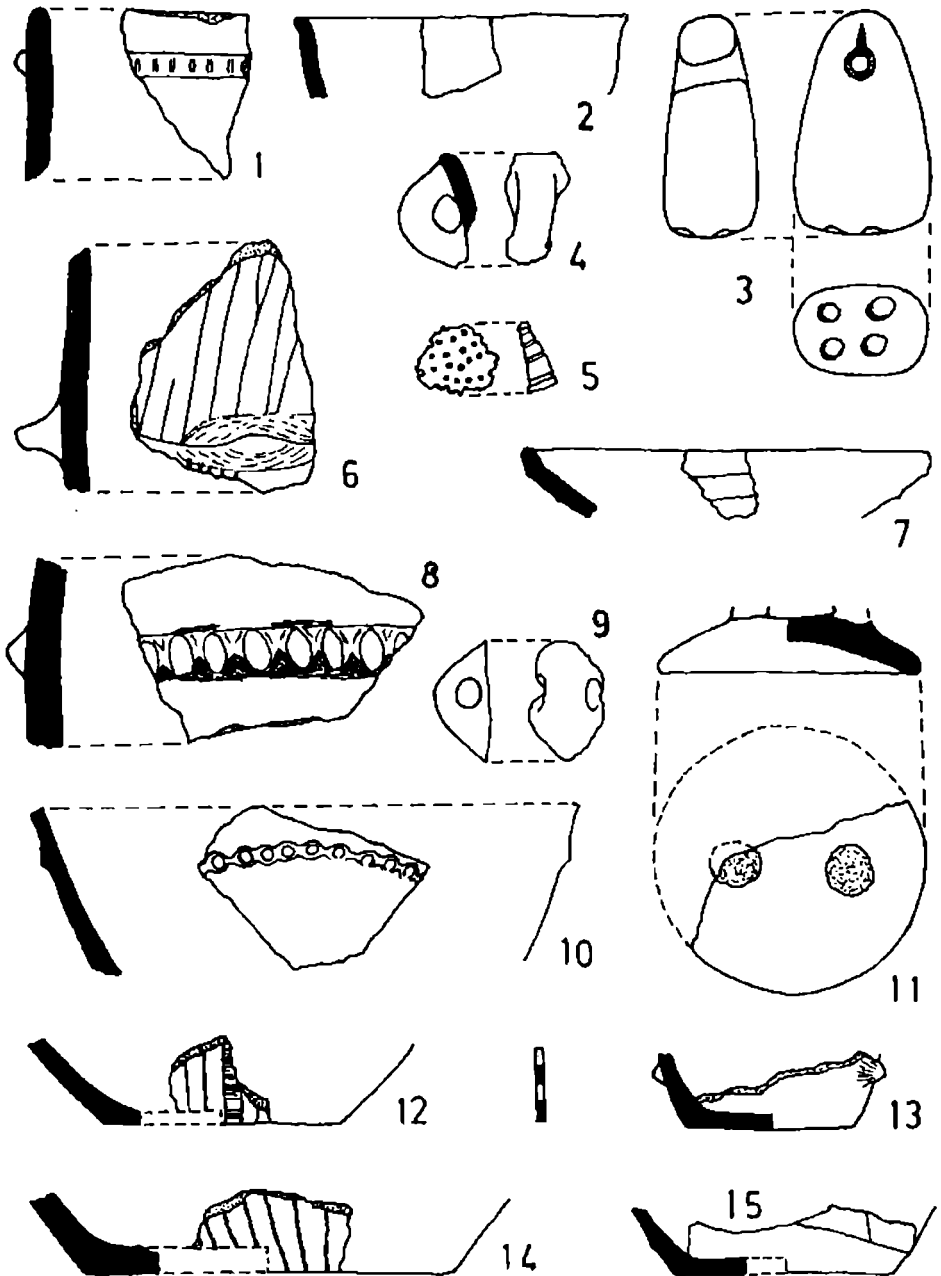

Figura 13. Brănești „Ostrov” Ceramică neolitică, cultura Gumelnița

urechilor sunt perforați cu câte patru orificii. Șuvițele părului sunt redată prin linii incizate. Ca manieră de tratare a unora din detaliile anatomice capul de statueta de la Brănești-*Ostrov* se aseamănă cu capul statuetei feminine cu rochie „clopot” care ține un vas pe cap, descoperită în stațiunea Gumelnița datată în neoliticul târziu, faza Gumelnița B⁵³, care corespunde fazei II din cronologia lansată de D. Berciu.

Cap de la o statueta antropomorfă din lut ars (Fig. 11/4 a-c). Are exteriorul galben-marونیu, miezul negricios, $\hat{I} = 4$ cm; $l = 2,9$ cm și $GR = 2,2$ cm. Părțile fiziologice ale capului sunt stilizat redată astfel: fruntea este teșită, nasul buzele și bărbia au forma unei creste verticale, gura este o creștătură orizontală, ochii prin două perforații rotunde, care ajung la ceafă, sprâncenele prin incizii al căror traseu în jos sugerează încruntarea extremă a chipului. Lobii urechilor sunt delimitați de cap printr-un șanț superficial și sunt observabili numai din profil și spate. Sub bărbie sunt niște linii oblice incizate superficial și sub ceafă la fel incizii superficiale verticale, care sugerează probabil un veșmânt.

Pe baza asemănării profilelor de străchini descoperite la Tangâră⁵⁴ și a decorului cu vârci și incizii oblice, materialul ceramic din așezarea de la Brănești „*Ostrov*” se încadrează potrivit cronologiei stabilite de D. Berciu în fazele I b, I c și II a ale culturii neolitice Gumelnița⁵⁵.

*

*

*

Cercetările arheologice de suprafață efectuate până în prezent pe teritoriul comunei Brănești din județul Ilfov au vizat malul stâng al pârâului Pasărea deoarece acesta este solicitat insistent pentru extinderea zonelor rezidențiale. Dar tot pe malul apei au preferat să se așeze și strămoșii noștri ale căror urme de locuire încercăm noi astăzi să le descoperim, în vederea protejării de la distrugere a suprafețelor ocupate de acestea, distrugere provocată de construcția de case, sau dacă nu se poate, prin acțiuni de supraveghere și de recuperare a datelor istorice, tehnice și a materialului mobil. Așa după cum am precizat la începutul raportului prospecțiunile arheologice de suprafață sunt departe de a fi încheiate pe întreg teritoriul comunei. Sperăm să putem continua.... noi sau altcineva.

Extinderea zonelor rezidențiale. Dar tot pe malul apei au preferat să se așeze și strămoșii noștri ale căror urme încercăm noi astăzi să le descoperim, în vederea protejării de la distrugere a suprafețelor lor, distrugere provocată de construcția de case, sau dacă nu se poate, prin acțiuni de supraveghere și de recuperare a datelor istorice și a materialului mobil. Așa după cum am precizat la începutul raportului prospecțiunile arheologice de suprafață sunt departe de a fi încheiate pe întreg teritoriul comunei. Sperăm să putem continua.... noi sau altcineva.

⁵³ Vladimir Dumitrescu, *Artă neolitică în România*, București, 1968, p. 107, Fig. 93.

⁵⁴ D. Berciu, în *op. cit.*, p. 462, Fig. 238.

⁵⁵ Gumelnița D. Berciu, în *op. cit.*, p. 415-470, Fig. 195-244).

Până în prezent în cele opt situri au fost identificate: 2 așezări neolitice; 3 așezări din epoca bronzului; 2 așezări hallstattiene; 4 așezări geto-dacice (una din secolele IV-III î. Hr. și 3 din secolele II-I î. Hr.); o așezare din secolul III d. Hr.; 2 așezări din secolele III-IV; o așezare din secolul IV; o așezare din secolele VI-VII; 5 așezări din secolele IX-XI; 3 așezări și un cimitir medieval.

Archaeological Discoveries in the Branesti Village, Ilfov District

SUMMARY

Till the present day, eight archaeological sites have been discovered on the territory of the Branesti village, Ilfov district. Among them, archaeologists have identified: 2 Neolithical settlements, 3 dating from the Bronze Age, 2 from the Hallstatt, 4 Gaeto-Dacian settlements (one from the 4th-5th centuries B.Chr. and 3 from the 2nd-1st centuries B.Chr.), one settlement from the 3rd century A.D., one settlement from the 6th-7th centuries, 5 settlements from the 9th-11th centuries, 3 settlements and a cemetery from the Mediaeval period.